

Asia: VN/27419/2020

Luonnon virkistyskäytön strategia

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti luonnon virkistyskäytön strategiasta

Luonnon virkistyskäytön strategia on väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta tärkeä ja ajankohtainen. Ikäinstituutti tarkastelee strategialuonnosta ikääntyneiden ja erityisesti toimintakyvyltään jo rajoittuneiden iäkkäiden näkökulmasta.

Haluamme tuoda esille seuraavia seikkoja:

Luonnoksessa nostetaan esille ikääntyneet ja erityisesti yksinasuvat vähän ulkoilevina ja että heidän luontoon pääsyä tulisi helpottaa. Myös luonnon saavutettavuus nostetaan esille. Se, kuinka näihin tavoitteisiin päästään, jää avoimeksi. Saavutettavuuden lisäksi tulisi kiinnittää huomiota esteettömyyteen sekä vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksiin tukea yhdenvertaisia luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Vastaavasti kuin lapset ja nuoret mainitaan strategian erityiseksi painopisteeksi, tulisi myös ikääntyneet nostaa samaan asemaan. Tätä perustelemme sillä, että luonnon hyvinvointivaikutusten on tutkimuksissa todettu olevan ikääntyneillä merkittäviä. Mahdollisuudet tukea ikääntyvän väestön terveyttä ja toimintakykyä luontosuhteen ylläpidon avulla tulisi tunnistaa ja ottaa paremmin käyttöön. Tätä työtä luonnon virkistyskäytön strategia voisi vahvasti tukea. Koronapandemian aikana ulkoilu lähiviheralueilla ja -luonnossa on ollut merkittävä henkisen hyvinvoinnin lähde ja mielenterveyden tuki ikääntyneille fyysisen aktiivisuuden ylläpidon lisäksi.

Arkiliikunnan ja lähivirkistysalueiden tärkeys sekä kaupungistuminen tulevat luonnoksessa esille, mutta sisältö keskittyy kuitenkin perinteisiin luonnonvirkistyskäyttömuotoihin. Suurin osa luontoyhteyttä ylläpitävästä ulkoiluista kuitenkin tapahtuu asuinalueilla tai niiden läheisyydessä,

joten sisällön painotusta tulisi siirtää enemmän sinne, jos tavoitteena on väestön, erityisesti lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden, terveyden ja hyvinvoinnin vahvistaminen.

Luonnon virkistyskäytön seurannassa tulee ottaa kaikki ikäryhmät huomioon. On hyvä, että viimeisimmässä LVVI-tutkimuksessa on otettu ikäryhmä 75-80 vuotiaat mukaan. Koska luonnon hyvinvointivaikutukset ovat tärkeitä erityisesti iäkkäimmille ja yli 80- vuotiaissa on paljon sekä omatoimisesti että tuettuina luonnossa liikkujia, tulisi seuranta jatkossa ulottaa myös heihin.

Suomalaisuuden korostamista luonnon virkistyskäytön ja siitä saatavien hyötyjen yhteydessä tulisi välttää, koska luonto kuuluu kaikille.

Yhdenvertaisten luonnossa liikkumisen mahdollisuuksien ja siitä saatavien hyötyjen varmistamiseksi, maksuttomien virkistyskäyttömahdollisuuksien saatavuus tulee taata tulevaisuudessa ja niiden kehittämiseen tulee ohjata julkista rahoitusta.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto (1.1 Hallinnollinen tausta ja työn käynnistäminen, 1.2 Strategian tavoitteet)

Missiossa olisi hyvä tuoda esiin, että kestävyiden lisäksi vahvistuva luontoyhteys johtaa fyysisesti aktiivisempaan elämäntapaan. Visiossa kansanterveyden sijaan väestön hyvinvointi toisi laajemmin esiin luonnon virkistyskäytön hyötyjä. Strategisissa tavoitteissa saavutettavuuden lisäksi on hyvä nostaa esiin esteettömyys.

Luonnon virkistyskäytön nykytila

Voitte tässä lausua luvusta 2: Luonnon virkistyskäytön nykytila (2.1 Käsitteet, 2.1 Seurantatietoa luonnon virkistyskäytöstä, 2.3 Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet Suomessa, 2.4 Luonnon virkistyskäytön resursointi, 2.5 Toimijoiden roolit, 2.6 Lainsäädäntö, 2.7. Luonnon virkistyskäyttöä koskevat muut strategiat ja toimet)

Ulkoilun motiiveja tutkittaessa olisi hyvä huomioida myös ikääntyneet ihmiset, jotka harrastavat ulkoilua usein päivittäin lähiluonnossa tai -vihalueilla. Nyt heitä on vaikea sijoittaa Luken (2017) luomaan ryhmittelyyn. Olisi myös tärkeä selvittää kattavammin ikääntyneiden ulkoilua, jotta saataisiin valtakunnallista tietopohjaa ulkoilun edistämisen tueksi.

Hyödyt

Voitte tässä lausua luvusta 3: Hyödyt (3.1 Terveys ja hyvinvointi, 3.2 Talous ja työelämä, 3.3. Kansalaisuus, kulttuuri ja yhteisöllisyys, 3.4 Ympäristön tila ja virkistyskäytön kestävyys)

Väestön ikääntyessä asuinympäristön merkitys terveydelle ja hyvinvoinnille lisääntyy, sillä ikääntyneet asukkaat viettävät paljon aikaa ja ulkoilevat kodin lähiympäristössä. Koska suurin osa

ikääntyneistä asuu kaupungeissa, rakennettujen viheralueiden ja kaupunkimetsien merkitys luontoyhteyden ylläpidossa heillä korostuu. Ikä- ja muistiystävällisissä asuinympäristöissä luonto- ja viheralueet ovatkin keskeisiä asukkaiden hyvinvointia, fyysistä aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia tekijöitä. Tämä tulisi näkyä selvemmin strategiassa.

Tulevaisuuden näkymät

Voitte tässä lausua luvusta 4: Tulevaisuuden näkymät

-

Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä

Voitte tässä lausua luvusta 5: Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä (5.1 Missio, 5.2 Visio, 5.3. Strategiset tavoitteet, 5.4 Toimintalinjaukset)

Luonnon virkistyskäytön tiedollisten ja taloudellisten resurssien tarpeita tulisi tunnistaa ja vahvistaa kysynnän lisäksi myös terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen lähtökohdissa, jolloin niillä voidaan ohjautummin vaikuttaa väestön hyvinvointiin ja kansanterveyteen.

Toimeenpano ja seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 6: Toimeenpano ja seuranta (6.1 Jatkotyö ja strategian päivittäminen, 6.2 Seuranta, mittarit ja indikaattorit, 6.3 Viestintä)

Toimintalinjauksissa ikääntyneiden näkökulmasta painottuu luonnon läheisyys ja saavuttavuus mitä edistämään tarvitaan kunnissa poikkisektorista yhteistyötä, jossa sote-toimijoiden roolia tulee vahvistaa. Tiedolla johtamisen tarpeisiin tulee tuottaa kattavaa tietoa ikääntyneiden luonto- ja viheralueiden käytöstä ja sen hyvinvointivaikutuksista.

Rappe Erja
Ikäinstituutti